

EL LLENGUATGE

La nostra geografia ^{16.07.76}

A algú no li sembla prou bé que es faci servir la paraula geografia en oracions com ara Vam poder visitar aquella meravelliosa geografia o bé Ha voltat per tota la nostra geografia. Es a dir, usant el terme geografia com a sinònim de «terra, país o paisatge». Geografia, diuen, és la ciència que estudia aquesta terra o aquest país, i no la cosa estudiada. Però se'ls podria recordar l'existència d'una figura de llenguatge anomenada metonímia, que consisteix a anomenar una cosa amb el nom d'una altra prenent l'efecte per la Causa, el contingut pel continent, etc., o viceversa. La metonímia ha contribuït decisivament a eixamplar l'extensió del sentit dels mots. I així fem servir la paraula cap volent dir «intel·ligència», mà amb el sentit de «traça», ajuntament amb el de «casa de la vila» i diplomàcia com a sinònim de «tacte o habilitat». Per això, no sabriem formular objeccions a l'ús de geografia com a sinònim de «terra, paisatge, o conjunt de comarques d'un país».

Cal considerar, a més, altres casos semblants. Deixant de banda un mot com ara música, al qual sempre hem reconegut un doble sentit, «art dels sons» i «obra musical», podem adduir el de geometria, mot correntment usat per molts escriptors amb el significat de «figures geomètriques, arabescos o filigranes», i el de filosofia, que a més de la ciència del coneixement (dit breument) designa també el tarannà que resulta dels estudis filosòfics i morals. El llenguatge popular també ens subministra algun exemple semblant: el mot química hi és usat en el sentit de «producte químic» («En aquest vi, hi posen molta química»).

Una cosa és, doncs, que s'atribueixi a certes paraules un sentit que mai no han tingut, per desconexença de la matèria, arbitrarietat o caprici personal. L'altra és que a conseqüència d'unes analogies lògiques, i per uns mitjans propis del llenguatge, les paraules vagin ampliant incessantment llur camp de significació amb sentits paral·lels i figurats.

ALBERT JANE